

اقدام پژوهی در کلاس درس (چیستی، طراحی، اجرا و تهیه گزارش)

نویسندگان

احمد شریفان - سیده ربابه ریاضی

سرشناسه : شریفان، احمد، ۱۳۴۰ -
 عنوان و نام پدیدآورنده : اقدام پژوهی در کلاس درس: چپستی، طراحی، اجرا و تهیه گزارش / مولفین
 احمد شریفان، سیده ربابه ریاضی.
 مشخصات نشر : تهران: زلال سبز، ۱۳۹۹
 مشخصات ظاهری : ۴۵ ص: ۵/۱۴×۵/۲۱ س م.
 شابک : ۲۰۰۰۰ ریال ۰-۳۵-۷۲۸۹-۶۲۲-۹۷۸
 رعیت فهرست نویسی : فیپا
 یادداشت : کتابنامه: ص. ۶۷
 موضوع : تحقیق علمی در آموزش و پرورش
 موضوع : Action research in education
 شناسه افزودن : باضی، سیده ربابه، ۱۳۴۴ -
 رده بندی کنگره : LB ۱۰۰۰/۲۴
 رده بندی دیویی : ۳۷۰/۱۰
 شماره کتاب شناسی ملی : ۷۰۸۹/۲۱

تهران. میدان انقلاب. بازار بزرگ کتاب. واحد ۲۲. نشر و پخش همراه: ۰۹۱۲۲۳۷۴۷۱-۰۴۶۸-۶۶۴۸

نویسندگان : احمد شریفان - سیده ربابه ریاضی
 عنوان: اقدام پژوهی در کلاس درس: چپستی، طراحی، اجرا و تهیه گزارش
 صفحه آرای و طراحی جلد: پونه میرلو
 ویراستار: احمد شریفان
 نشر و پخش: مؤسسه فرهنگی انتشاراتی زلال سبز
 نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۹
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 چاپ: سورنا
 قیمت: ۲۰۰۰۰ تومان

شابک: ۰-۳۵-۷۲۸۹-۶۲۲-۹۷۸

۵	مقدمه
---	------------

فصل اول: اقدام پژوهی و چرخه آن

۹	تعریف اقدام پژوهی
---	------------------------

۹	ماهیت اقدام پژوهی
---	------------------------

۱۵	الگوهای اقدام پژوهی
----	--------------------------

فصل دوم: انجام اقدام پژوهی

۲۵	چگونه پروژه اقدام پژوهی را پیش ببریم؟
----	--

۲۶	پیشبرد پروژه اقدام پژوهی
----	-------------------------------

۳۰	اهمیت مطالعه پیشینه پژوهش از نظر روش شناسی
----	---

۳۱	نمونه‌ای از پروژه اقدام پژوهی
----	------------------------------------

فصل سوم: نحوه تهیه گزارش اقدام پژوهی

۳۵	ضرورت تهیه گزارش اقدام پژوهی
----	-----------------------------------

۳۷	چارچوبی برای نوشتن گزارش اقدام پژوهی
----	---

فصل چهارم: نمونه‌ای از گزارش‌های اقدام پژوهی

۴۳	نمونه اول - یادگیری مسئله محور ریاضی
----	---

۵۰	نمونه دوم - اقدام پژوهی در کلاس درس علوم
----	---

۶۶	فهرست منابع
----	------------------

همان‌طور که می‌دانیم، در پژوهش‌های مرتبط به علوم انسانی بویژه در حیطه تعلیم و تربیت، انتخاب نوع و رویکرد پژوهش برای مشخص کردن یک وضعیت نامعلوم، متأثر از دیدگاه فلسفی است. ^۱ برآه پژوهشگر نسبت به سؤال‌های اساسی از جمله این که ماهیت وضعیت چیست؟ ماهیت شناخت چیست؟ و چگونه این شناخت بدست می‌آید؟ موضع‌گیری خاصی داشته و پاسخ به سؤال‌های ذاتی را به‌طور ضمنی مفروض می‌پندارد. لذا بر پایه معرفت‌شناسی که پژوهشگران در چارچوب آن به پژوهش اقدام می‌کنند، می‌توان آنان را در دیدگاه‌های فلسفی خاص قرار داد. به عبارتی دیگر، دیدگاه‌های فلسفی زیربنایی معرفت‌شناسی را می‌توان پارادایم‌های پژوهش نامید. این پارادایم‌ها را می‌توان برحسب ویژگی‌هایی که دارند به چهار دسته اثبات‌گرایی ^۲، تفسیرگرایی ^۳، نظریه انتقادی ^۴ و برساخت‌گرایی ^۵ تقسیم کرد. هر دیدگاه فلسفی (پارادایم) از جنبه‌های هستی‌شناسی ^۶، معرفت‌شناسی ^۷ و روش‌شناسی ^۸ ویژگی‌هایی دارد که در جهت فکری و پژوهشی پژوهشگر را هدایت کنند و همین عامل زیربنای انتخاب روش پژوهش او را تعیین می‌کند که یقیناً روش پژوهشی که برای تعیین وضعیت نامعلوم (ناشناخته) مورد استفاده قرار می‌دهد را تحت تأثیر

1 Paradigm

2 positivism

3 interpretivism

4 Critical theory

5 Structuralism

6 Ontology

7 Epistemology

8 Methodology

قرار داده و در انتخاب روش پژوهش به او کمک می‌کند.

در پارادایم انتقادی، مفروضه اصلی آن است که واقعیت مادی و مستقل از ذهن انسان است و باید آن را کشف کرد؛ اما باید به خاطر داشته باشیم که هرگز قادر نخواهیم بود که به‌طور کامل به آن پی ببریم (هستی‌شناسی). علاوه بر این، دیدگاه فلسفی انتقادی بر این امر تأکید دارد که دانش عینیت ندارد، بلکه ذهنی است و بر نقش ارزش‌ها و قدرت در ساختن دانش و پی بردن به شناخت توجه داشته و آشکار می‌کند که برای کسب دانش درباره پدیده‌ها لازم است تأثیر قدرت بر نابرابری (برای مثال، فرصت‌های آموزشی) را شناسایی کرده و برادر توانمند کرد تا بتوانند درک خود را نسبت به این نابرابری برابری دهند و درباره نحوه رفع این نابرابری‌ها تفکر کرده و چگونگی رفع آن‌ها را دریابند (معرفت‌شناسی). در این دیدگاه فلسفی، پژوهش در پی شناسایی و یافتن اثرات قدرت و نابرابری به جستجو می‌پردازد و افراد را در قبال شرایط محیطی و اجتماعی توانمند می‌سازد که عمدتاً از طریق اقدام‌های مشارکتی در این راه قدم می‌گذارند (روش شناسی). لذا، این پارادایم پژوهش روش اقدام‌پژوهی را به پژوهشگران علاقمند توصیه می‌کند و آن را مناسب برای پرداختن به امر پژوهش می‌داند.

اقدام پژوهی، فرایندی همراه با عمل و تفکر نقادانه است که توسط پژوهشگر در خصوص کار و فعالیت‌های حرفه‌ای خود انجام می‌شود. در این فعالیت فکورانه پژوهشی، معمولاً پژوهشگر خود به موقعیت نامعلوم پی برده و به‌عنوان پژوهشگر، نقش اصلی را در فرایند پژوهش بر عهده می‌گیرد؛ توجه پژوهشگر علاوه بر

جنبه‌های علمی، به چگونگی رفع مشکلات و انجام اقدام معین از پیش اندیشیده شده برای رفع یا کاستن از مشکلات و مسائل نیز هست؛ پژوهشگر به دنبال یافتن نتایج قابل تعمیم نیست، بلکه او رسیدن به شناخت علمی دربارهٔ مسألهٔ ویژه‌ای است که خودش با آن سروکار دارد؛ و پژوهشگر از افراد ذی‌ربط و صاحب نظر برای رفع مسأله، مشورت و راهنمایی می‌گیرد. در واقع، با توجه به مزایای فوق‌الذکر می‌توان اظهار داشت که اقدام پژوهی ابزاری در دست اقدام پژوهشگر (در تعلیم و تربیت در دست آموزش‌دهندگان و معلمان) است که به آنان کمک می‌کند تا فعالیت‌های آموزشی خودشان را بهبود بخشند. لذا، اقدام پژوهی نیازمند آن است که معلمان یک مطالعه را در بعد حیطهٔ مورد علاقه در کلاس درس یا مدرسه طراحی و به اجرا بگذارند.

در بسیاری اوقات، از اقدام پژوهی می‌توان به عنوان فرصتی برای توانمندسازی و رشد و توسعه حرفه‌ای استفاده کرد. زیرا، از این طریق معلمان قادر هستند راهبردهای جدید آموزشی را به روشی دربارۀ درسی، روش تدریس و... خود را مورد آزمون قرار دهند و به اثربشی و کارایی آن‌ها پی ببرند. لذا، به این طریق شرکت‌کنندگان در اقدام پژوهی می‌توانند تغییرات مثبتی را همزمان با مشارکت و خوداندیشی تجربه کنند.